

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 137

תזריע מצורע תש"ע

סמיכות הפרשיות

למה נסמכה פרשת תזריע שרוב רובה עניני נגעים ומצורעים לפרשת שמיני שרוב רובה עניני מאכלות אסורות?

אומר ר' ישראל סלנטר: ידוע, שהנגעים באים על עון לשון הרע. וצא וראה בעוד שרוב בני אדם נוהרים באכילת מאכלות אסורות, ובודקים שבעים ושבעה שלא יבלעו תולעת קטנה, הרי אינם נוהרים כלל בזלילת אדם, שלועסים אותו בפייהם ובלשונם ובולעים אותו חיים. ("על התורה")

"אשה כי תזריע וילדה זכר" (יב כ)

במדרש מובא: ולמה התינוק בוכה ביציאתו? על מה שאיבד מקום הנחה והרווחה ועל העולם שיצא ממנו. באותה שעה מתחלפים עליו שבעה עולמות, עולם ראשון - דומה למלך שהכל שואלים בשלומו, ומתאווים הכל לראותו ומחבקים ומנשקים אותו כשהוא בן שנה. עולם שני - דומה לחזיר. שהוא שוגש באשפות, כך הילד שוגש בצואה כשהוא בן שנתיים. עולם שלישי דומה לגדי, שהוא מרקד לכאן ולכאן ונראה טוב לפני אמו, כך התינוק מתענג לפני אביו ואמו ומרקד לכאן ולכאן ומשחק והכל שמחים בו. עולם רביעי - דומה לסוס. שהוא מהלך בסטריות. ואימתי? כשהגיע על פרקו, כשהוא בן י"ח, כשם שהסוס רץ ומשתבח, כך הנער משתבח בבחרותו. עולם חמישי - דומה לחמור, שמניחים עליו אוכף, כך לבני אדם מניחים לו אוכפו עליו, נותנים לו אשה ומוליד בנים או בנות, חוזר והולך לכאן ולכאן ומביא מזון ומפרנס לבניו ומכלכל, ונותנים עליו משא והוא מעומס מבנים ובנות, ואימתי? כשהוא בן ארבעים שנה. עולם שישי - דומה לכלב. שהוא חצוף לכאן ולכאן ונוטל מזה ונותן לזה ואינו מתבייש. עולם שביעי - דומה לקוף. שנשתנה דמותו מכל הבריות, שואל על כל דבר ודבר ואוכל ושותה כמו נער, ומשחק כמו תינוק וישוב לימי עלומיו בדעת אבל לא בדבר אחר. ואפילו בניו ואנשי ביתו מלעיגין עליו ומקללין אותו ושונאים אותו. וכשהוא דובר שום דבר אומרים לו: הניחו לו, כי הוא נער וזקן והוא דומה לקוף בכל עניניו ובכל דבריו, ואפילו התינוקות מלעיגים עליו ומשחקים בו, ואפילו ציפור דרור יעירונו משנתו.

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב ג)

בספר "אוצר אפרים" מביא מעשה מופלא: עובדה אחת שמעתי מהרה"ח ר' יוסף דורמן ז"ל ששמע איש מפי איש, בעובדא אחת שהיתה אצל הק' ר' דוד מדינוב ז"ל, בנו של ה"בני יששכר" ז"ל.

המנהג אצל הרה"ק ר' דוד'ל דינובער ז"ל היה, שבכל יום אחרי תפילת שחרית היה סועד סעודת שחרית בביהמ"ד עם החסידים החבריא שהיו שם. פעם אחת פשטה מחלה ר"ל בקרב אנשי העיר דינוב וכמעט בכל בית היה מישהו שחלה ל"ע, ויהי בעת שישבו יחדיו בסעודת שחרית באו אנשים מדי פעם בפעם להזכיר לפניו את החולים ולבקש רחמים עליהם, ור' דוד'ל דינובער כאילו כמעט ולא שם לב לבקשותיהם ותחנוניהם, אלא המשיך בשלו ביחד עם החסידים. פתאום בהמשך הסעודה החל לספר מעשה שהיה בזמנו של הקיסר יוזעף השני, שכידוע רצה להנהיג שינויים בחיי היהודים ודרכי היהדות. הקיסר רצה שהיהודים יהיו יותר בעלי השכלה ובעלי תרבות, ויתאימו את חייהם ומנהגיהם כמנהג העולם, לשם ביצוע תהליך מהפכני זה, חפץ תחילה הקיסר ללמוד ולדעת מקרוב את המנהגים של היהודים, לכן יתחזה כאיש פשוט מבלי שיכירו בו מי הוא ובעצמו נסע ממקום למקום מעיר לעיר בריכוזי היהודים בגליציה והגיע לכל המקומות הפנימיים של היהודים מבלי שאף אחד הכירו.

בתוך כך הזדמן ג"כ לברית מילה, והתקרב קרוב מאד בכדי לראות בדיוק איך ומה עושים היהודים בברית מילה. ויהי כאשר ראה שהמוהל ניגש עם הסכין לעשות את החיתוך, התרגש מאד הקיסר ורצה לתפוס את ידו של המוהל ולמנוע בעדו מלעשות מלאכתו, אבל ברגע האחרון נמנע, בחושבו שלא כדאי שיתוודע כעת בין הקהל וידעו מי הוא. וכך עמד הקיסר והמשיך להסתכל במעשיו של המוהל. ויהי כאשר ניגש המוהל לעשות הפריעה שוב התרגש והתרגז ורחמיו נכמרו על הרך הנולד שלא די שעושים חיתוך אלא עוד עושים פריעה, ושוב ניסה לתפוס את ידו של המוהל ולמנוע בעדו לעשות את הפריעה. אבל, כמו בפעם הקודמת כן גם עתה נמנע ברגע האחרון, מפני שלא רצה שיוודע ויכירו בו שהוא הקיסר, לכן לא הגיב כלום.

ויהי אחרי כן, כשניגש המוהל לעשות מציצה בפיו, כאן כבר פקעה סבלנות הקיסר שחשב שהמוהל רוצה לנשוך את התינוק. הוא לא שם מעצור בנפשו ובפתע פתאום קפץ ממקומו והתוודע ברבים לפני הקהל וצעק בקול גדול, אני הוא הקיסר יוזעף ואני נותן פקודה תיכף ומיד לא לעשות יותר שום דבר לתינוק, ואמר בלשונו, שניידין, רייסין, בייסין דאס איז צופיל!!! [=לחתוך, לקרוע, לנשוך זה כבר יותר מדי]. ע"כ הסיפור שסיפר הר"ר דוד'ל דינובער.

כאשר גמר הר"ר דוד'ל לספר זאת קם מכסאו והמשיך בקול כשכל גופו רועד, שניידין, רייסין, בייסין דאס איז צופיל!!!. בכך נעצרה המגיפה והחולים החלימו ונתרפאו ברפואה שלימה. הר"ר דוד'ל התיישב בחזרה על כסאו ולאט לאט

שבה אליו רוחו ומאור פניו כבתחילה, גמר את הסעודה בצוותא עם החסידים ואף אחד לא הפריע להם ושוב לא באו להזכיר חולים, כי כולם נרפאו והחלימו. זי"ע ועכ"י.

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב ג)

בספר "אוצר מרגליות" מביא על מה שההלכה קובעת, שבשעה שהאב מכניס את בנו לבריתו של אברהם אבינו, אינו חייב בברכת שהחיינו, שהרי לתינוק נגרם כאב בשעת הברית. לעומת זאת, מי שנפלה לו ירושה במות אביו, חייב בברכת שהחיינו. נשאלת השאלה: כלום אין הבן היורש שרוי בצער, מדוע יברך שהחיינו למרות שיש כאן צער?

אולם, ההבדל הוא בזה: כשיש ירושה יכול אדם לסבול שיפעלו בו בעת ובעונה אחת גם רגש הצער העמוק והכנה על מות אביו, וגם רגש של סיפוק ושמחה על הירושה שנפלה בחלקו, ואין רגש אחד פוגע בשני. במה דברים אמורים: ברגשות של אותו אדם. אבל כשהצער הוא של מישוהו אחר (של הרך הנימול), והשמחה היא של האבא, כאן אי אפשר לברך שהחיינו.

"וביום השמיני ימול בשר עורלתו" (יב ג)

בספר **"תוכחת חיים"** מסביר את הברכה "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים" כי כשמכניס אדם את בנו לברית, מהדר הוא בדרך כלל לקחת מוהל מומחה, וגם מפזר ממון רב להכנת הסעודה ביד רחבה. אבל, כאשר גדל הנער והאב צריך לחנכו וללמדו תורה, אז מקמץ במשכורת של המלמד, ואינו מתענין עד כמה הוא באמת מומחה. וכאשר יתבגר הנער, והאב חייב להשיאו אשה, נותן האב עיניו בממון הכלה המשודכת, וכל המרבה לספוג(ר) הרי זה(ו) משובח(ת)...

ובאמת אין הדבר כן, וחובה מוטלת על האב, שכשם שהוא מכניסו לברית, כן יכניס אותו לתורה ולחופה ולמעשים טובים. ("אוצר מרגליות")

"ושילח את הציפור החיה על פני השדה" (יד ז)

בספר **"בית ומנוחה"** כותב הגאון ר' משה אהרן שטרן זצ"ל, **משגיח בישיבת קמניץ**: דבר נפלא שמעתי מרבי יעקב ראדישקאווער: בגמרא אמרו (קידושין נז עמ"ב) שאת הציפור החיה שנעשית לטהרת המצורע מותר לאוכלה, ולומדים זאת מהפסוק "ושילח" – שאם היה אסור לאוכלה, הרי יכול לבוא לידי תקלה, שמישהו ימצאנה ויאכלנה.

ושאל רבי יעקב, הרי לכאורה לא נעשתה בציפור זו שום עבודה. ואיזה צד היה לאוסרה עד שהוצרך הפסוק להתירה? וביאר, שכיון שטבלה בדם חברתה, סיבה זו עצמה די בה כדי לאוסרה. ("אוצר אפרים")

"ואם דל הוא ואין ידו משגת" (יד כא)

הדיוק בפסוק ברור, הרי אם דל הוא - ודאי שאין ידו משגת. **ובאבן עזרא** מפרש שמילת "דל" יש לה שני פירושים: דל בגוף, כמו "דלות ורעות" אצל פרות פרעה, שמי שאינו בריא ושמן בגופו נקרא "דל". והפירוש השני, "דל" – שאין לו כסף.

וזו הכוונה בכפל הלשון כאן. "ואם דל הוא" – כלומר, לא דל בגופו, אלא שאין ידו משגת.

ובספר **"ליקוטי יהושע"** כותב **רבי יהושע שיינפלד זצ"ל**, ואני שמעתי על דרך צחות וקרוב לאמת, דהנה יש שני מיני דלים, האחד: שהוא באמת דל, היינו עני ואביון ואין בידו פרוטה משלו. אבל עם זאת ידו משגת. מפני שהוא מוחזק לאדם ישר ונאמן ואנשים בוטחים בו ומלווים לו כסף ככל שיצטרך. זה נקרא דל שידו משגת. כי אם אמנם אין לו רכוש משלו, אבל ידו משגת – כי בחתימת ידו על שטר, הוא משיג כסף מאחרים.

לעומתו, יש דל שני, שאינו יכול להשיג גם הלוואה, מפני שכולם יודעים בו שכסף שנותנים לו – לא חוזר.

לכן אמרה התורה כאן: אם דל הוא ואין ידו משגת אפילו בהלוואה, אז דינו שמביא קרבן עני.

"ושער בנגע הפך לבן" (יג ג)

בספר **"נפש דוד"** שואל **רבי דוד טעבלי זצ"ל**, מדוע ביום הכיפורים לבן הוא סימן טהרה, ואילו בצרעת, לבן כשלג הוא סימן טומאה?

ומתוך, לפי שצרעת באה על צרות העין, והצר עין גם אם לפעמים נותן צדקה, אינו נותן בשמחה ובסבר פנים יפות. ועל ידי זה העני מתבייש ואזיל סומקא ואתי חיורא. לכן עונשו שבא בבשרו צרעת, שבשרו מלבין, ולכן כאן הוא סימן טומאה.

ומוסיף, שלכן מביא המצורע לטהרתו שתי ציפורים, כי אמרו רבותינו ז"ל כי עופות מכירים בצרי עין, לכן כששב בתשובה ומקבל על עצמו להתרחק ממידה זו, אז מביא ציפורים.

